

Het trekken van tulpen op veen

(door dr. ir. J. van der Boon)

Daar veen licht van gewicht is en vrij van ziektekiemen, vormt het aantrekkelijk materiaal voor het trekken van tulpen. In een driejarig onderzoek aan het Instituut voor Bodemvruchtbaarheid waren de trekresultaten op veen even goed als op duinzandgrond, in twee van de negen proeven zelfs beter.

Er werd ook onderzoek gedaan naar de noodzakelijke watergift tijdens het trekken in de kas. In de late trek waren er verschillen in kwaliteit van de gesneden tulp al naar het aantal keren water geven. Eenmaal per dag water geven was het beste. Dit geldt zowel voor het trekken op zand als op veen. Bloemverdroging in de vroege trek werd tegengegaan door vaker water geven.

Het bleek noodzakelijk het veen te bekalken:

2-4 kg koolzure landbouwkalk per m² is vereist voor een goede ontwikkeling.

Gedurende drie jaren werden proeven uitgevoerd met de tulp, cv. Lustige Witwe. De bloei van de vroege trek viel omstreeks Kerstmis, die van de volgende trekken begin februari en eind februari-begin maart.

De tulpen voor de vroege trek waren zo behandeld, dat ze gevoelig waren voor bloemverdroging. De proeven werden uitgevoerd met kalkrijk duinzand en met drie mengsels van zand met een toenemend gehalte aan veen.

Hiermee gecombineerd waren vier methoden van water geven: (1) 1 keer per 3 dagen de kistjes met water verzadigen, (2) 1 keer per 2 dagen, (3) 1 keer per dag, en (4) 2 keer per dag. De tulpen werden in de eerste proef geteeld in houten kistjes van 20 x 20 x 9,5 cm met 16 bollen per kist en in de twee volgende jaren in plastic bakjes van 20 x 20 x 8,5 cm.

Het in de proeven gebruikte veen bestond uit een mengsel van turfmoel en tuinturf (doorvroren zwartveen) in een volumeverhouding van 1:1.

Ter controle van de kwaliteit van het veen werd het waterhoudend vermogen bepaald, nadat het materiaal geheel ingedroogd was geweest. In de laatste proef werd hiervoor 455 g per 100 g droog materiaal gevonden, hetgeen wijst op een goede mogelijkheid tot herbevochtiging.

Resultaten

De resultaten van de proeven in de drie jaren zijn, in het kort samengevat als volgt:

Naarmate meer veen aan het zand was toegevoegd, werd meer water door het mengsel vastgehouden. Toch bleef het gewicht, ook in met water verzadigde toestand, lager. Zo was puur, vochtig veen nog 40% lichter dan vochtig zand.

In drie proeven bleek de bloemverdroging minder sterk op te treden als vaker water was gegeven (tabel 1). Zo daalde bijv. het aantal aangegetaste tulpen van proef A van 11 naar 4 bollen per 16 geplante.

Het aantal keren water geven in een bepaalde periode had verder in de vroege en middelvroge trek geen invloed op de kwaliteit van de normaal ontwikkelde bloemen. In de late trek kwam wel een gunstige werking van vaker water geven naar voren (tabel 2).

Tabel 1. Invloed van aantal keren water geven in drie proeven (A, B, C) op het aantal tulpen met bloemverdroging (gemiddelde over drie herhalingen per 16 bollen)

Aantal keren water geven	Aantal verdroogde bloemen per 16 bollen		
	A	B	C
1 keer per 3 dagen	10,8	2,1	5,7
1 keer per 2 dagen	10,0	1,7	3,2
1 keer per dag	7,3	1,2	2,9
2 keer per dag	4,3	1,5	3,5

Tabel 2. Invloed van aantal keren water geven in drie proeven (A, B, C) op de totale lengte van de gesneden tulp in de late trek

Aantal keren water geven	Totale lengte in cm		
	A	B	C
1 keer per 3 dagen	32,2	25,2	35,4
1 keer per 2 dagen	32,6	25,9	37,4
1 keer per dag	33,2	27,3	37,3
2 keer per dag	33,3	24,9	38,3

Eén keer water geven per dag tot verzadiging was het beste. Dit geldt zowel voor zand als voor zand/veenmengsel, want tussen de onderzochte grondsoorten kwam geen verschil in reactie voor. De bloem van de gesneden tulp was groter door herhaald water geven in de eerste trek, misschien nog een gevolg van de gevoeligheid voor bloemverdroging, en eveneens groter in de late trek. Deze sterkere reactie in de late trek in februari op het water geven lijkt verklaarbaar door een grotere verdamping onder invloed van de sterkere zonnestraling als gevolg van het lengen van de dagen. Er kon een samenhang worden aangetoond tussen het dagelijks waterverbruik in deze late trek en de hoeveelheid zonneschijn van de vorige dag. Uiteraard nam het verbruik ook toe, naarmate de tulpen verder waren uitgegroeid. Zo nam in een proef met een middelvroge trek de verdamping toe van 1,6 mm aan het begin van de trekperiode in de kas tot 4,4 mm bij de bloei. Bovendien bleek meer water nodig te zijn naarmate het mengsel meer veen bevatte.

Trekkwaliteit

De trekkwaliteit op de veenhoudende mengsels en op veen in een gelijktijdig lopende proef was even goed als op zand. In twee trekken, waarin de kwaliteit van de gesneden tulp wat te wensen overliet (minder dan de gewenste lengte van minstens 35 cm), was de kwaliteit beter in het mengsel met het meeste veen (tabel 3). Er werd geen verlating of vervroeging van de oogst gevonden.

Tabel 3. Totale lengte van gesneden tulp in middelvroge en late trek van proef B op zand, zand/veen en veen

Grondsoort	Totale lengte in cm	
	middelvroge trek	late trek
zand	21,1	19,6
zand/veen 1:5	26,6	26,9
zand/veen 1:10	27,7	28,0
zand/veen 1:20	27,7	28,8
veen		29,9

In één proef gaf toevoeging van veen aan het zand een verlaging van het aantal tulpen met bloemverdroging in de eerste trek. Dit kan het gevolg zijn van een meer regelmatige watervoorziening op het veenhoudend mengsel, daar veen meer water vasthoudt en vaak water geven, zoals uit het vorige blijkt, de aantasting terugdringt.

Bekalken

Gedurende twee jaren werd nog nagegaan, of veen al of niet bekalkt moet worden. Dit bleek inderdaad het geval te zijn. Op onbekalkt veen groeiden de wortels na 1 cm niet verder uit. Op bekalkt veen was de wortelontwikkeling prima. Trouwens, op de zand/veenmengsels was de wortelmasse ook groter dan op de kalkrijke duinzandgrond. Op het zure, onbekalkte veen was de ontwikkeling van de tulpen geremd. De lengte en kwaliteit waren minder goed. De tulpen bloeiden later en in de vroege trek vielen er meer aan bloemverdroging ten offer. Voor een optimale ontwikkeling was een vrij lage kalkgift al voldoende, namelijk 2-4 kg koolzure

landbouwkalk per m². De hierbij behorende, optimale pH-water was 4,5-5,4 (pH-KCl = 3,9-4,8).

Literatuur

J. van der Boon, Peat as a forcing medium for tulips. *Acta Hort.* 50 (1975).

● (vervolg van pag. 201)

● Vormen

Over samenwerkingsvormen gesproken: men kan voor de afzet denken aan de voorbeelden in het midden- en kleinbedrijf, zoals men die bijv. ziet bij De Spar en de Vivo. De kracht van samenwerking ligt daar in de gezamenlijke inkoop en de adviezen bij de bedrijfsvoering. Men kan ook denken aan het systeem van bijv. Holiday Inn, waarbij de ondernemer baas in eigen huis blijft, maar alleen is gebonden de hoofdlijnen van het concern te volgen. Kwekerij-exportbedrijven kunnen de afzet bijv. leggen in handen van een holding die door zijn omvang en met een goed management beter in staat is tegemoet te komen aan de eisen van grote, modern geleide afnemers. Daarnaast zijn er ook franchise-systemen mogelijk.

● Tuinkabouters

Een andere methode om tot schaalvergroting en daardoor tot een betere grip op het gebeuren in de afzetmarkt te komen is de diversificatie van de produkten. Er zijn nu al verschillende exporteurs die naast bloembollen ook plantuitjes, varens, klompen, Delfts Blauw aardewerk, koperen sier- en gebruiksvoorwerpen (namaak-antiek) verkopen. Men zou in dit verband ook kunnen denken aan de verkoop van artikelen voor de tuin — van grasmaaiers tot tuinkabouters en bloempotten toe. En in bepaalde gevallen zouden bloembollenexporteurs zich misschien kunnen gaan bewegen op het gebied van de bolbloemenexport.

● Denk eens mée!

Dit waren zo enkele punten die straks wellicht onder de loep genomen moeten worden. Denkt u er eens over na, spreekt er ook eens over met collega's en verdiep u in de materie om straks een zo degelijk mogelijke inbreng te kunnen hebben bij de besprekingen die gevoerd moeten worden.

Het is zeker niet uitgesloten dat in het najaar van 1975 de basis gelegd zal moeten worden voor geheel nieuwe ontwikkelingen in ons bloembollenvak.

Laten we ons geen illusies maken dat het allemaal van een leien dakje zal gaan en dat men er in slaagt het iedereen volkomen naar de zin te maken. Een geboorte gaat nu eenmaal altijd gepaard met pijn en weeën. Dat zal met de wedergeboorte van het bollenvak vermoedelijk niet anders zijn!

Produktie Noorwegen

In Noorwegen bedroeg de produktiewaarde van bloemen en planten in 1974 283,8 miljoen kronen (f 139 miljoen). In dat jaar werden 10,5 miljoen bloeiende planten gekweekt, met een waarde van f 37 miljoen, en 2 miljoen groene planten (f 10 miljoen). Er zijn 1.400 plantenkwekers. Volgens de statistiek 1974, waaraan Gartner Yrket deze cijfers ontleent, was een oppervlakte van 53,7 ha met snijbloemen beplant (excl. bolbloemen). De produktiewaarde daarvan zou op f 37 miljoen komen. Ongeveer 700 kwekers importeren bollen voor de broei: een miljoen kg. Deze leveren ongeveer 30 miljoen bloemen op, voor een waarde van f 12 miljoen.